

God helse. Gode lokalsamfunn.
To sider av samme sak
Folkehelsekonferansen 2021
28.-29.oktober

Brit Logstein
Forsker (phd) ved Ruralis

God helse. Gode lokalsamfunn. To sider av samme sak

Hva er god helse?

Hva bidrar til god helse?

Hva er et godt lokalsamfunn?

Hvordan virker god helse og gode lokalsamfunn sammen?

Hva er god helse?

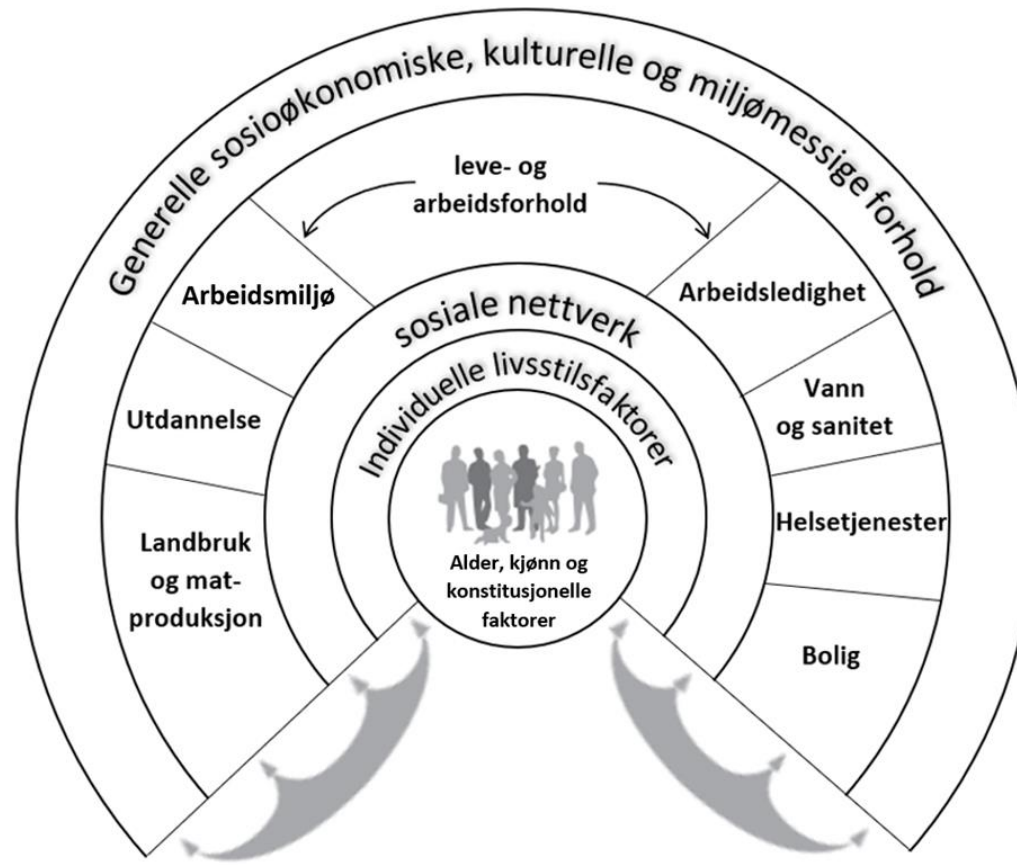
Definisjonen til Verdas helseorganisasjon (WHO):

En tilstand av fullstendig fysisk, mentalt og sosialt velvære og ikke bare fravær av sykdom og lyte

Sikre god helse og fremme livskvalitet for alle uansett alder- ett av FNs 17 bærekraftsmål

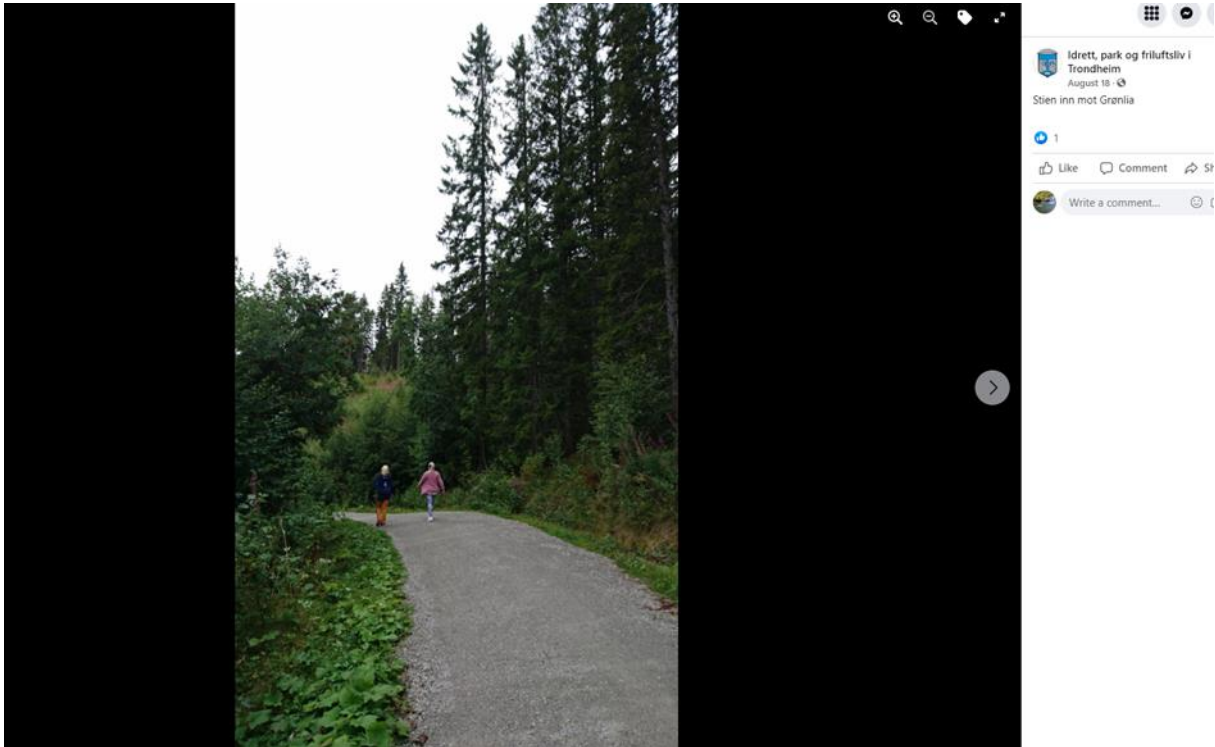
Hva bidrar til god helse?

De viktigste determinantene for helse er fordelt på flere nivå i menneskers liv

Kilde: Dahlgren og Whitehead (1991). Health Impact Assessment of the EU Common Agricultural Policy. Stockholm: The Swedish National Institute of Public Health.

Asfalterte rulleskiløyper i Trondheim- hvor blir disse lagt og ikke lagt? I alle tilfeller *noen* sitt nærmiljø

Geografiske forskjeller i levealder, i Norge

Forventet levealder er høyest i Akershus og på Vestlandet, og lavest i Finnmark

Det er opp til 10 - 12 års forskjell i levealder mellom menn som bor i kommunene med høyest og lavest levealder. For kvinner er forskjellen opp til 8 -10år

Innad i Oslo er det for menn opp til 8 års forskjell i forventet levealder mellom bydeler. For kvinner er forskjellen om lag 5 år

Kilde: Folkeselserapporten (2018). Folkehelseinstuttet
(<https://www.fhi.no/nettpub/hin/grupper/sosiale-helseforskjeller/>).

Mulige forklaringer på
hvorfor helse varierer
etter bosted

Mulige forklaringer på hvorfor helse varierer etter bosted

- Komposisjonelle faktorer

Kjennetegn ved et lokalsamfunn som er summen av karakteristikk ved folk som bor der (eksempelvis en høy eller lav andel mennesker med lav inntekt på et område)

- Kontekstuelle faktorer

Kjennetegn ved et lokalsamfunn, uavhengig av personkarakteristikk ved de som bor der (fine turløyper eller asfalterte rulleskiløyper i umiddelbar nærhet)

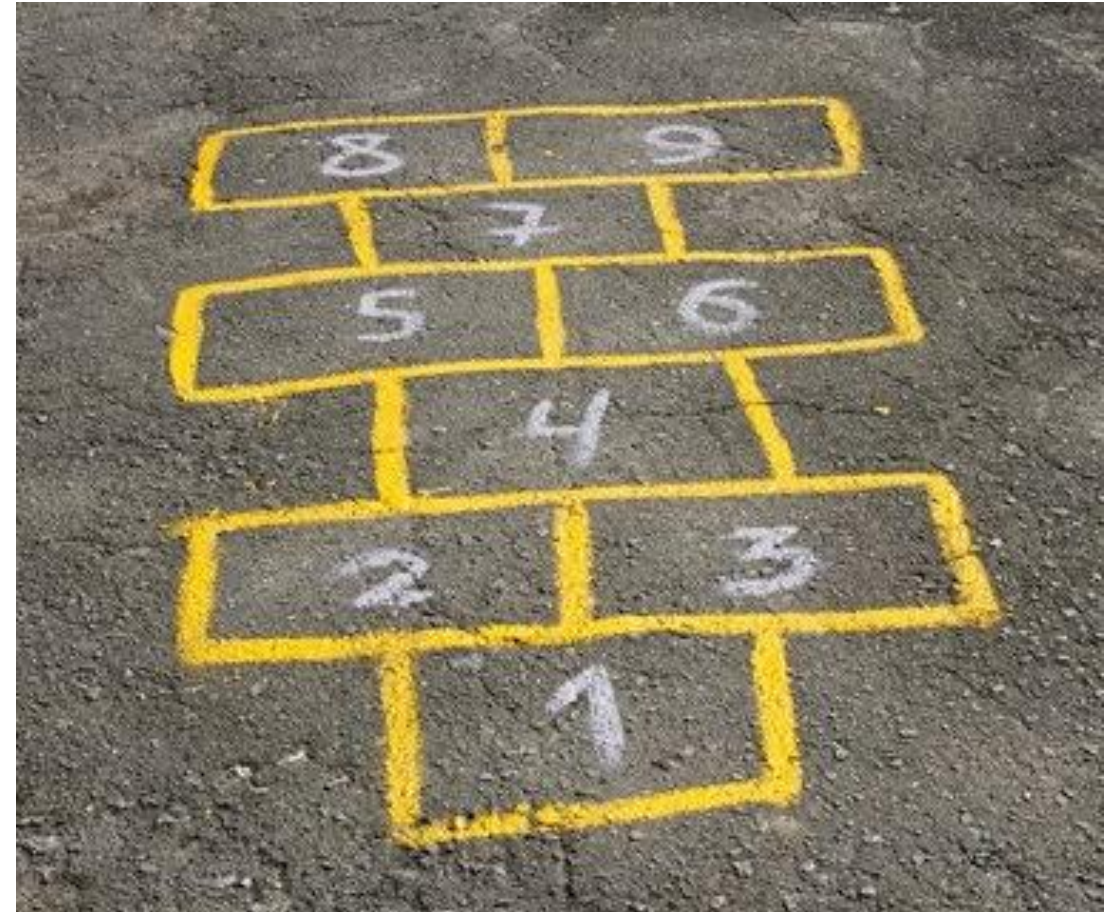
Lokalsamfunn og helse- konkrete eksempler

...blant flere faktorer som kan ha betydning for folks helse

To eksempel:

Områdedeprivasjon

Sosial kapital

Lokalsamfunn og helse- konkrete eksempler

Områdedeprivasjon:

En kollektivt mål på den sosioøkonomiske posisjonen hos personer som bor på et området

Områdedeprivasjon

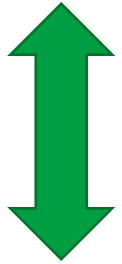
Områdedeprivasjon:

Et kollektivt mål på den sosioøkonomiske posisjonen hos personer som bor på et område:

- Andelen med lav utdanning
- Andelen med lav inntekt
- Andelen uføre
- Andelen arbeidsledige
- Relativ befolkningsnedgang

Områdedeprivasjon

Områdedeprivasjon

Helseatferd og helse

- Riva M, Gauvin L, Barnett TA: Toward the next generation of research into small area effects on health: a synthesis of multilevel investigation published since July 1998. J Epidemiol Community Health 2007, 61:853–861
- Krokstad S, Magnus P, Skrondal A, Westin S: The importance of social characteristics of communities for the medically based disability pension. Eur J Public Health 2004, 14:400–412
- Logstein, B, Blekesaune, A. & Almås, R (2013). Physical activity among adolescents- a multilevel analysis of how place of residence is associated with health behavior. The Young-HUNT Study. International Journal of Equity in Health, 12:56. DOI: 10.1186/1475-9276-12-56

Sosial kapital

Sosial kapital på (lokal)samfunnsnivået:

- Graden av nettverk, organisasjoner og tillit mellom mennesker på et sted

Lokalsamfunn med høy grad av sosial kapital skaper bedre bomiljø for de som bor der, kontrollert for individets opplevde sosial kontakt og nettverk med andre

Kilde: Robert Putnam

Hvordan er det i norske distriktskommuner?

Offentlig statistikk viser utfordringer for kommuner forstått som 'bygdekommuner' sammenlignet med bynære kommuner eller kommuner definer som by:

- relativt stor befolkningsnedgang
- en svak større andel uføre
- en svak større andel med lav utdanning
- en svak større andel med lav inntekt

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Hvordan er det i norske distriktkommuner?

Sosialt samhold og mengden sosiale nettverk i norske bygdekommuner ser ikke ut til å være dårligere enn i bykommuner

Sosialt samhold og omfanget av nettverk der folk bor, har større betydning for folks helse enn områdedeprivasjon

-Logstein, B, Blekesaune, A. & Almås, R (2013). Physical activity among adolescents- a multilevel analysis of how place of residence is associated with health behavior. The Young-HUNT Study. International Journal of Equity in Health, 12:56. DOI: 10.1186/1475-9276-12-56

-Haugen og Logstein. Frivillighetens plass i distriktkommuners eldreomsorg. En forprosjektrapport. Rapport no. 9/2016.

-Logstein, B. (2019). Trivsel og tilhørighet i norske bygdesamfunn. Kvantitative funn fra Lokalsamfunnsundersøkelsen 2011, 2013 og 2016. Notat nr 1/19, ISSN 1503-2027

Gode lokalsamfunn og god helse er uten tvil to sider av samme sak

Takk for meg!

